

Asia: VN/23753/2021

Lausuntopyyntö sosiaalisen luoton uudistamista koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaalisesta luototuksesta annetun lain muuttamisesta.

Yleistä

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri toteaa, että kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta on arvokasta ja tärkeää, että sosiaalista luototusta järjestetään kaikilla hyvinvointialueilla, mutta esiin nousee huoli siitä, toteutuuko luototus riittävässä laajuudessa, jos hyvinvointialueilla ei ole luoton järjestämisestä lainkaan kokemusta tai sitä on vain vähän. Henkilöstöä tulee myös olla riittävästi, jotta luoton, maksusuunnitelmien ja perinnän jatkuvuus voidaan turvata myös pidempien poissaolojen sattuessa. Palveluiden järjestämisessä ja henkilöstöresursseissa tulee huomioida alueiden laajuus ja mahdollisuus saada myös sosiaalisen luoton palveluita lähipalveluina. Katsomme, ettei sosiaalisen luoton pääasiallisiksi asiointikanavaksi sovi sähköiset palvelut tai etäpalvelut.

Ehdotettu 10 miljoonan euron määräraha vaikuttaa pieneltä ottaen huomioon, että ainakin Helsingissä sosiaalisia luottoja on myönnetty paljon ja siellä vaarana on hyvin toimivan järjestelmän kaventuminen. Toisaalta voidaan ajatella, että pienemmillä paikkakunnilla tarve voi olla suurkaupunkeja korkeampi suhteutettuna väkilukuun esimerkiksi työttömien ja eläkeläisasukkaiden määrän vuoksi.

Vapaakuukaudet

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöksiä vapaakuukausien myöntämisestä. Pidämme nyt ehdotettuja lainkohtia liian kaavamaisina ja mahdollisuutta kolmen kuukauden vuosittaisiin vapaakuukausiin riittämättöminä esimerkiksi tilanteissa, joissa asiakas on jäänyt työttömäksi, sairastunut pitkäaikaisesti tai on esimerkiksi vanhempainvapaalla. Ko. tilanteet vaativat järjestyäkseen monesti vuoden tai enemmänkin. Vapaakuukausien määrän tulisikin sovittaa asiakkaan tilanteeseen ja oletukseen maksukyvyyn parantumisen ajankohdasta. Liian kaavamaiset ratkaisut voivat aiheuttaa asiakkaissa syvää epätoivoa ja johtaa jopa työkyvyttömyyteen ja tarpeettomiin luottotappioihin. Harkinnan perusteella vapaakuukausia tulisi voida myöntää enemmänkin kuin kolme.

Perusteissa tulisi enemmänkin korostaa luoton hoitoa ja kokonaistilannetta ilman syiden erittelyä. Lakitasolla syiden erittely voi johtaa siihen, ettei alueilla uskalleta käyttää harkintavaltaa. Vapaakuukausilla voi olla luoton hyvinkin hoitaneille asiakkaille hyvinvointia parantavia ja syrjäytymistä ehkäiseviä ulottuvuuksia.

Maksuvapautus

Lakiehdotuksen mukaan maksuvapautuksen myöntämisen kriteerit ovat varsin tiukat.

Maksuvapautusta koskevassa 7 b §:ssä 3 momentissa mainittuja kohtia tulisi täsmentää sen osalta, tulisiko kaikkien 1-3 ehtojen täytyä. Joka tapauksessa maksuvapautus tulisi voida myöntää, vaikka velan määrä olisi suurempi kuin vähäinen, jos perintää ei ole tarkoituksenmukaista jatkaa. Ei ole tarkoituksenmukaista esimerkiksi hakea velkajärjestelyä tuomioistuimesta, jos maksuvapautus riittää ehdotuksessa mainituissa syissä korjaamaan asiakkaan tilanteen.

Luottotietomerkintä ja saatavien perintä

Pidämme tärkeänä, että jos luotto myönnetään velkojen järjestelyyn, siitä tehtäisiin asiakkaan suostumuksella merkintä vapaaehtoisesta velkajärjestelystä.

Pyydämme lainsäätäjää ottamaan kantaa, voidaanko perintä hoitaa viranomaispäätöksellä ja esimerkiksi käyttämällä perintätoimistoa ja ratkaistaanko asia hallinto- vai käräjäoikeudessa.

Sorsila Krista
Etelä-Suomen oikeusapu ja edunvalvonta